

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-3102/2018. számú ügyben

Előadó: dr. Zséger Barbara

Érintett szervek: BRFK XI. kerületi Rendőrkapitányság

2018.

**Az alapvető jogok biztosának
jelentése
az AJB-3102/2018. számú ügyben**

Ügyintéző: dr. Zséger Barbara

Az eljárás megindulása

A panaszos sérelmezte a BRFK XI. kerületi Rendőrkapitányság rendőreinek eljárását, mert – álláspontja szerint – indokolatlanul állították elő.

A panasz alapján felmerült a személyes szabadsághoz való jog sérelmének gyanúja. Erre figyelemmel – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján – vizsgálatot folytattam, amelynek során tájékoztatást kértem a BRFK XI. kerületi Rendőrkapitánysága vezetőjétől.

Érintett alapvető jog

A személyes szabadsághoz és biztonsághoz való jog: „Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz. Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.” (Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdés első mondat)

Az alkalmazott jogszabály

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.)

A megállapított tényállás

2017. július 23-án, 14 óra 15 perckor a rendőrségre bejelentés érkezett, amely szerint a 7-es számú busz ajtaját a buszsofőr rázárta egy babakocsival leszálló utasra úgy, hogy az ajtó a babakocsit megrongálta. A helyszínrre érkező rendőrök meghallgatták a bejelentő házaspárt és egy tanút, akik egybehangzóan, a bejelentésben foglaltaknak megfelelően mondták el a történeteket. A bejelentők és a tanú meghallgatásáról rendőri jelentés készült. Ezt követően a szolgálatirányító parancsnok utasította a körzeti megbízottat, hogy a bejelentéssel érintett busz sofőrjét a végállomásra érkezése után állítsák elő.

17 óra 54 perckor a buszvégállomásra beérkező buszvezetőt (panaszost) a rendőrök igazoltatták, majd közölték vele az intézkedés okát, és azt, hogy elő fogják állítani. A jelentés az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontjára hivatkozik, amely szerint a rendőr a közbiztonság érdekében a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. A vizsgált esetben foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségének gyanúja merült fel.

A busz műszaki állapotának vizsgálata érdekében 18 óra 08 perckor a BRFK XI. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Készenléti Alosztályáról szemlebizottság érkezett a végállomásra. A szemlebizottság a garázmester közreműködésével ellenőrizte az ajtók működését. Műszaki hibát nem tapasztaltak. A szemlebizottság megállapította azt is, hogy az ajtószárnyakra szerelt érzékelők az ajtók becsukódását megszakítják, ha valami azok záródásának

útjában áll. Megállapította továbbá, hogy a buszon több kamera is fel van szerelve, azok felvételeit azonban csak a szemlét követő munkanapon lehet megtekinteni. A szemle ideje alatt, 18 óra 18 perckor a panaszost elszállították a rendőrség épületébe.

Panaszos előállítása 17 óra 54 perctől 21 óra 30 percig tartott. Ez idő alatt sor került a befogadására, a rendőri jelentés elkészítésére és gyanúsítottként történő kihallgatására.

A panaszos és a rendőrség állításai ellentmondásosak abból a szempontból, hogy ismert volt-e a rendőrség előtt az a körülmény, amely szerint az ajtók záródása fizikailag lehetetlen az oda felszerelt érzékelők miatt. A panasz szerint erről már az intézkedés kezdetekor, a buszvégállomáson tájékoztatta a panaszos a rendőröket, azonban a jelentés ezt nem tartalmazza. A rendőrség állítása szerint csak aznap este, a gyanúsított kihallgatás alkalmával hangzott el ez az információ, illetve az előállítással egy időben zajló szemle is erre az eredményre jutott. Az állítások közötti ellentmondást ombudsmani eszközökkel nem állt módomban feloldani.

A panaszos a gyanúsítás ellen már a kihallgatása során panasszal élt. A rendőrség másnap, július 24-én lefoglalta a buszban elhelyezett kamerák felvételeit, és ezek alapján egyértelműen megállapította, hogy a panaszos a cselekményt nem követte el. Július 28-án kelt határozatában a gyanúsítás elleni panasznak helyt adott és ezzel a panaszos gyanúsított jogállása megszűnt.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdés a) pontja értelmében a vizsgálattal érintett BRFK XI. kerületi Rendőrkapitánysága rendvédelmi szerv, így tevékenységének vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel.

2. Az alapvető jogok és az ügy érdeme tekintetében

A panaszossal szemben a következő, Rtv. szerinti intézkedéseket fogatosították: igazoltatás (Rtv. 29. §), személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása (Rtv. 31. §), előállítás (Rtv. 33. § (2) b) pont).

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tényt vagy körülményt észlel, illetőleg hoznak tudomására, amely rendőri beavatkozást igényel. Mivel a rendőrség bűncselekmény gyanújáról kapott bejelentést, *kötelessége volt eljárni.*

Az Rtv. 29. § (1) bek. a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb

szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. Az igazoltatásra az Rtv. idézett rendelkezése értelmében tehát csak akkor kerülhet sor, ha az Rtv-ben megállapított valamely feltétel fennáll. A rendelkezésemre bocsátott, intézkedésről készült rendőri jelentésekből megállapítható, hogy az igazoltatás bűnüldözési célból történt, így annak *megvolt a jogalapja*.

Panaszossal az igazoltatás után közölték, hogy elő fogják állítani, amit ő tudomásul vett. Az előállításra az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján került sor, amely szerint a rendőr a közbiztonság érdekében a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. Az Rtv. szerint ebben az esetben az előállítás nem kötelező, hanem *mérlegelés kérdése*.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének második mondata szerint: „Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, *a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan*, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” Az Alkotmánybíróság gyakorlatában töretlenül a szükségességi/arányossági tesztet használja az alapjogi korlátozás alkotmányosságának megítélésében. „Az állam akkor nyúlhat az *alappog korlátozásának* eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték *védelme más módon nem érhető el.*” [30/1992. (V. 26.) AB határozat] Az előállítás a személyi szabadság korlátozásával járó, tehát az egyik legsúlyosabb rendőri intézkedés. Ezzel kapcsolatban is érvényesek az Alkotmánybíróság fenti megállapításai, így tehát a személyes szabadság átmeneti korlátozására is csak akkor kerülhet sor, *ha az más alappog, vagy alkotmányos cél (közrend, közbiztonság) védelme érdekében szükséges, és arányos, tehát a korlátozás és az ezzel elérni kívánt cél egymással egyensúlyban van.*

Mint minden intézkedésnél, amely alapvető jogokat korlátoz, az előállításnál is – a fent kifejtett szükségességi/arányossági tesztnek megfelelő – indokolási kötelezettség terheli a rendőrséget. Kérdésként vetődik fel, hogy mely, más módon el nem érhető cél érdekében volt feltétlenül szükséges az előállítás, és milyen szempontok szerint tekinthető az intézkedés arányosnak? A rendőrségnek az előállítás ezen eseténél – ha a rendelkezésre álló információk alapján fennáll a bűncselekmény gyanúja – mérlegelnie kell, hogy az elkövető a továbbiakban veszélyt jelent-e a *közbiztonságra*, illetve azt is, hogy a bűncselekmény gyanúja igazolásához, a későbbi *eljárás cselekmények lefolytatásához* – az érintett *együttműködési készségének* tükrében – szükséges-e előállítása.

A vizsgált esetben az előállításnak egyértelműen megvolt a jogalapja, hiszen felmerült a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségének gyanúja. A kérdés az arányosság vizsgálata szempontjából az, hogy a rendőrség a személyes szabadság korlátozása nélkül is elérhette volna a kívánt célt, nevezetesen azt, hogy a feltételezett elkövető további jogsértő cselekményeitől a közbiztonságot megóvja és a cselekmény körülményeinek felderítéséhez szükséges együttműködését, ezáltal a büntetőeljárás eredményes lefolytatását biztosítsa.

Az előállítás indokolásaként a rendőri jelentés azt tartalmazza, hogy arra „további rendőri intézkedések érdekében” volt szükség, a vizsgálatom során tett rendőrségi nyilatkozat szerint pedig azért, hogy a „bűncselekmény elkövetésének gyanúját, az esemény körülményeinek tisztázását további eljárási cselekmények foganatosításával megerősítsék, vagy kizárják”. A rendőrség szerint tehát egyértelműen a feltételezett elkövető, a panaszos együttműködési kötelezettségének biztosítása miatt, nem pedig a közbiztonság védelme érdekében volt szükség az előállításra.

A vizsgálat során megállapítottam, hogy a panaszos az egész rendőri intézkedés ideje alatt együttműködő magatartást tanúsított. Személyazonosság, elérhetősége ismert volt a rendőrség előtt. Állandó munkahellyel rendelkezett, amelyet szintén ismert a rendőrség, az intézkedésre is itt, előzetes bejelentés nélkül, nem pedig a cselekmény helyszínén került sor. Az előállítására tehát nem volt feltétlenül szükség, semmilyen körülmény nem utalt arra, hogy az eljárás további folytatását a panaszos akadályozni akarja. Az előállítás jogalapja megvolt ugyan, azonban *annak alkalmazása sértette az arányosság követelményét, és ezzel a rendőrség a panaszos Alaptörvényben deklarált személyes szabadságához való jogával összefüggésben visszásságot okozott.*

Intézkedésem

A jelentésemben feltárt alapvető joggal összefüggő visszásság jövőbeni megelőzése érdekében – az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján – *felkérem a BRFK XI. kerületi Rendőrkapitánysága vezetőjét*, hogy jelentésem ismertetésével hívja fel az alárendeltségében működő érintett személyi állomány figyelmét a személyes szabadságot korlátozó intézkedések alkalmazásával kapcsolatos törvényi garanciák fontosságára, illetve azok maradéktalan betartására.

Budapest, 2018. november 15.

Székely László

